

אברהם לקח שני נערים וכן בלעם, לכך אחז"ל (סו) שלשה אין רשות לשטן להזיק לשנים נראה ואינו מזיק, שהרי וילכו שניהם יחדיו (בראשית כב ח) אברהם ויצחק בעקידה נראה להם ולא הזיקם, לאחד נראה ומזיק כשבא בלעם למקום צר לא היו נערי עמו והוזק, שהרי ראה המלאך.

ולמה הכה אתונו ולא קללה, לפי שהיה בדעתו לקלל ישראל ולא היה רשאי לקלל ב' קללות ביום א' (סו), ודוגמת גיחזי החיה את הכלב (סו) במשענת אלישע וכששם על פני הנער אין קול ואין עונה.

(ל) הִלּוּא מלא ו', כי ו' דברים דברה עמו, לפי שאמר בלעם שאולה היא, השיבה אנכי אתונך, אמר לטעינה בעלמא, אשר רכבת עלי, אמר נערה היא, השיבה מעודך עד שאמי מעוברת רכבת עלי, אמר אקראי בעלמא, השיבה עד היום הזה, אמר רבצנית היא, השיבה ההפכן לשון רגילות, וכי הרגלתי כן, כמו הסכן נא עמו ושלם (איוב כג כא) (סו). הפכנתי נתחממתי עמך ברביעה (סו), אשר רכבת עלי בגי' אשר רבעתני, רכב על אתונו בגי' שכב אתונו (סו).

(לב) ג' רגלים יש להם זכות ג' אבות, פ"ק דע"ז (ע). שְׁרֵשׁ מלא ו', יש להם זכות שרה רבקה רחל לאה בלהה זלפה. יצאתי ממחיצתי שאני מלאך רחמים ויצאתי לשטן (ע). בזאת הפרשה עשרה פעמים מלאך יי, כנגד עשר נסיונות שנתנסה אברהם. ירפ באתב"ש מגן (ע), שהקב"ה אמר לאברהם אנכי מגן לך (בראשית טו א) ואותו זכות עמד להם. י' פעמים מלאך יי, כנגד יצחק שבירך את יעקב עשר ברכות, ואלו הן, ויתן לך מטל השמים א', ומשמני הארץ ב', ורוב דגן ג', ותירש ד', יעבדוך עמים ה', וישתחוו לך לאומים ו', הוה גביר לאחיק ד', וישתחוו לך בני אמך ח', אורריך ארור ט', ומברכין ברוך י' (בראשית כז), לכך ירפ באח"ס בט"ע גי"ף דכ"ץ הל"ק ומ"ר זנש"ת בגם, לפני אותיות ירט ב ג ס עולה מ"ה, שאין דור חסר ממ"ה צדיקים כדאמרי' (בשר) [בכל הבשר] (עג). וכנגד יעקב שנתברך ב' ברכות, לכך ירפ באלב"ס שטר, אמר לו המלאך שטר יש לי בידי בשעה שנתאבקתי עמו לא הניחני עד שבירכתיו ואתה רוצה לקרוע את השטר.

(לג) אותכה הרגתי מלא ה', כי בה' דברים פשעת, לא תלך עמהם א', לא תאר ב', ויקם בבקר ג', ויחבוש אתונו ד', וילך ה', הייתי נוטל נשמתך שיש לה ה'.

עתיק. (סד) ברכות מג, ב ע"י ירושלמי שבת פ"ב ה"ו. (סה) כ"ה בבעה"ט.
 (סו) בתוספתא לתרגום מ"ב ד א' שהחיה אריה. (סז) ע"ז ד, ב. (סח) סנהדרין קה, ב. (סט) שם. (ע) הובא ברש"י וע"י לקח טוב עה"פ ותרא האתון. (עא) במ"ר פ"כ יג. (עב) במ"ר שם טו. (עג) חולין צד, א.